

Een hervorming is noodzakelijk - Healthcare in the US

Eén van de belangrijke thema's bij de komende presidentiële verkiezingen zal de gezondheidszorg zijn. Kandidaten zullen met goede plannen op de proppen moeten komen want er zal met regelmaat gevraagd worden om een oplossing voor het Amerikaanse probleem. Want dat is het in de rijke Verenigde Staten: een groot probleem. Er heerst wanorde en een gebrek aan efficiëntie en 16 procent van de bevolking is niet eens verzekerd.

In de VS is een ziektekostenverzekering geen recht, maar een voorrecht. Schandalig natuurlijk, dat één van de rijkste landen ter wereld niet eens in staat is zijn gehele bevolking een goede en betaalbare gezondheidszorg te garanderen. Zij die geld hebben, hebben niets te klagen. Maar de 47 miljoen Amerikanen die de gemiddeld 7000 dollar per jaar niet kunnen opbrengen leven in constante angst ziek te worden of een ongeluk te krijgen omdat ze niet verzekerd zijn. Hoge medische kosten storten vele in een faillissement. Dana Christensen uit Californië leeft al jaren op een woonboot om de schuld van een half miljoen dollar af te kunnen betalen, nadat wijlen haar echtgenoot een chemotherapie had ondergaan. Het wordt werkelijk tijd voor gigantische hervormingen.

Natuurlijk is dit niet een recent probleem. Al in de jaren '30 van de 20e eeuw werden er pogingen gedaan om een federaal georganiseerde gezondheidszorg te creëren. President Roosevelt pleitte destijds al voor een nationale gezondheidszorg en ook zijn opvolger Truman zette de zaak op de agenda. Conservatieve volksvertegenwoordigers werkten echter tegen en ook artsen en verzekeringsmaatschappijen schopten tegen de krib. Gelukkig werd men later allemaal wat progressiever. In de jaren '60 kwam President Johnson met zijn Medicare: een garantie van behoorlijke gezondheidszorg voor 65-plussers en uitkeringsgerechtigden. Tweederde van de bevolking zou met deze programma's goed verzekerd worden en men vertrouwde erop dat dit spoedig uitgebreid zou worden tot een federaal georganiseerde gezondheidszorg.

Helaas werden deze dromen ook nooit gerealiseerd. De jaren '70 bracht een nieuwe stroom conservatieven aan de macht en het systeem werd almaar duurder: het aantal onverzekerden nam alleen maar toe. Een nieuwe poging ondernam President Clinton, in 1993. Zijn vrouw, de huidige presidentskandidate Hillary Clinton, kwam aan het hoofd van een commissie die een nieuw stelsel moest bedenken. Dat hadden ze beter niet kunnen doen: er kwam een plan dat jammerlijk faalde, vooral ook door tegenwerking van de Republikeinen en opnieuw de medische sector. Clinton's plan werd afgeschilderd als socialistische bemoeizucht en de Democraten verloren in 1994 hun meerderheden in het Huis en de Senaat, meerderheden die pas eind 2006 weer werden veroverd. Er kwam een gigantische propaganda tegen de First Lady, Healthcare werd HillaryCare. Bill Clinton was even iets minder populair - we kunnen eruit opmaken dat hervorming van de gezondheidszorg dus ook een politieke risicofactor van belang is.

Erg electoraal aantrekkelijk is het dus niet om uitkomst te bieden aan een plan tot hervorming. Veel Amerikanen zullen erdoor gered worden, maar de tegenstand is ook gigantisch. Net als in de jaren '30 en in de jaren '70 zullen medici en conservatieve Republikeinen opstaan en het plan neerhalen. Grote verzekeraars die ruim verdienen aan het huidige stelsel doneren veel geld aan de Republikeinse kandidaten. Voor deze kandidaten nèt iets teveel geld om niets te veranderen aan het falende huidige beleid.

De problemen nemen alleen maar toe. Diverse staten komen al met een eigen plan en een ruime meerderheid van de Amerikanen is voor een federaal systeem, een uitbreiding van het Medicare van veertig jaar geleden. Maar, zegt diezelfde meerderheid, we willen zeker niet meer gaan betalen of bepaalde vrijheden kwijtraken. Een nieuwe gezondheidszorg is noodzakelijk. Maar ook gecompliceerd en politiek levensgevaarlijk.

Het vrije wapenbezit in de VS - Gun Rights

April 2007. Ruim dertig studenten en professoren zijn deze week door een student doodgeschoten op een universiteit in Virginia. Het vrije wapenbezit in de VS is direct weer een hot issue. Waarom in hemelsnaam, vraagt de wereld zich af, wordt het niet eens tijd dat het ook in de Verenigde Staten verboden wordt wapens op zak te hebben? Het verbieden is echter geen simpele kwestie: het recht van wapenbezit ligt diep verankerd in de Amerikaanse maatschappij. Politici vinden die het aandurven om het te proberen is wellicht nog moeilijker. Een politicus die aangeeft tegen het vrije wapenbezit te zijn, zal nooit in het Witte Huis komen. Lees in dit artikel meer over het controversiële onderwerp.

Amendement II van de Grondwet van de Verenigde Staten is een onderdeel van de Bill of Rights, die in 15 december 1791 werd toegevoegd aan de constitutie. Het artikel geeft Amerikaanse burgers het recht op het houden en dragen van wapens. En Amerikanen nemen dat recht, zo blijkt. 40% van alle gezinnen in de Verenigde Staten heeft een vuurwapen in huis. Er zijn er zo'n 250 miljoen in omloop en per jaar worden er zo'n 5 miljoen nieuwe verkocht. De hoeveelheid geld die in deze sector wordt verdiend is, zo zult u begrijpen, onmetelijk groot.

Er zijn enkele actiegroepen voor strengere wapenwetten, waarvan de Brady Campagn de bekendste is. De man achter deze beweging raakte zwaar gewond in 1981, toen men het voorzien had op president Ronald Reagan. James Brady, destijds perschef, strijdt sindsdien met zijn vrouw tegen het vrije wapenbezit. Hun tegenstanders zijn verenigd in een oppermachtig wezen: de National Rifle Association (NRA). Vier miljoen leden, vooral conservatief en voor een groot deel godsdienstig. De organisatie wordt gezien als de meest invloedrijke in de Verenigde Staten: zij kan politici maken en breken. President van de club is Charles Heston, een bekende acteur.

De voorstanders van strengere wapenwetten zijn vooral Democraten, de progressieve politici. De sterk naar rechts opgeschoven politieke beweging maakt echter dat de Democraten steeds voorzichtiger worden in hun lobby tegen vuurwapens. Je uitspreken tegen het vrije wapenbezit zou je zomaar miljoenen stemmen kunnen kosten. De recente geschiedenis kent een paar voorbeelden van Democraten die achteraf misschien wat minder van de anti-wapenbezit-toren hadden moeten blazen.

Al vrij snel in zijn eerste ambtstermijn voerde Bill Clinton een revolutionaire wet in, die ervoor zorgde dat elke wapenkoper gecheckt werd op antecedenten. Meer dan honderdduizend ex-misdadigers konden het wapenbezit op hun buik schrijven. Het verzet was groot en volgens veel analisten was deze wet de oorzaak van de grote overwinning van de Republikeinen in de Senaat en in het Huis van Afgevaardigden, waarmee de politieke speelruimte van Bill Clinton tot het minimum werd beperkt. Tot afgelopen januari behielden de Republikeinen die meerderheid in het Congres.

Zijn vicepresident, Al Gore, probeerde in 2000 in het Witte Huis te geraken. Gore sprak zich vaak uit voor strengere wapenwetten. Zo was hij voorstander van sloten op vuurwapens om ongelukken met kinderen te voorkomen. Heel principieel van hem, maar hij verloor uiteindelijk belangrijke staten als Arkansas, West-Virginia en zelfs zijn thuisstaat Tennessee: had hij deze gewonnen dan was hij president geweest. Door zijn 'softe' vuurwapenstandpunt was het nu echter George W. Bush die de verkiezingen won, een goede vriend van de National Rifle Association.

Vier jaar later was het aan John Kerry om de Democraten weer in het Witte Huis te helpen. Hij wist dat hij het nooit zou gaan redden als bekend werd dat hij anti-vuurwapens was, dus besloot hij op de jacht te gaan met in zijn kielzog de wereldpers. Hij vertelde tegen iedereen die het horen wilde dat hij meerdere vuurwapens bezat, maar toen er echt werd geschoten mochten de journalisten niet meer toekijken. Kerry wilde overduidelijk van twee walletjes eten: de NRA te vriend houden en tegelijkertijd niet de Democratische achterban irriteren door als een wapenfanaat over te komen.

Tussendoor verloor in 2002 Kathleen Kennedy de race om het gouverneurschap van Maryland. Ze staat bekend als een tegenstander van vrij wapenbezit en daar kon de Republikeinse tegenstander, een fel voorstander, van profiteren. Kathleen weet uit ervaring wat vuurwapengeweld kan opleveren: haar vader Robert Kennedy werd in 1968 vermoord.

De NRA predikt dat wapens het land veiliger maken: hoe meer wapenverkoop, hoe minder misdaad. Een slachting als deze week op de universiteit in Virginia had voorkomen kunnen worden als er meer studenten waren met een geweer op zak, die eerder hadden kunnen ingrijpen. Geweren maken het leven veiliger, Amerikanen moeten zichzelf kunnen verdedigen. Er is een dorpje in Georgia waar alle gezinnen verplicht een vuurwapen moeten hebben, en nergens is het veiliger dan daar.

Ondertussen zorgen de wapens voor veel huiselijk geweld: in de 20e eeuw gingen er op deze manier meer mensen dood dan op alle slagvelden waar Amerikanen oorlogen uitvochten. In Nederland kunnen we bij een ruzie vaak slechts de vuisten gebruiken, in Amerika wordt eerder naar een wapen gegrepen met alle verstrekkende gevolgen van dien. En dan hebben we het nog niet eens over de ongelukken die gebeuren met rondslingerende wapens: er sterven jaarlijks honderden kinderen die spelen met het wapentuig van hun ouders.

We moeten afwachten hoe het issue een rol gaat spelen in de komende verkiezingen. Of er de komende tijd zal worden teruggerepen naar het drama in Blacksburg, Virginia, moet nog blijken. We kunnen in ieder geval even naar de grootste kanshebbers op een partijnominatie kijken: hoe denken zij over het vrije wapenbezit?

Hillary Clinton is, net als haar man, een tegenstander. Ze is trots op de door haar man ingestelde wet en stelt dat nooit bekend zal worden hoeveel levens er gered zijn nu "19 of the deadliest assault weapons are harder to find on our streets". Ook haar concurrent Barack Obama is fel tegen het wapenbezit. Als senator voor Illinois maakte hij zich sterk voor bijvoorbeeld de wet dat een individu maar één wapen per maand mag kopen, steunde hij de wet op verbod van bezit van semiautomatische wapens en verzocht hij fabrikanten om kindersloten op wapens te zetten. Goed, dat de Democraten tegen vrij wapenbezit zijn moge geen verrassing zijn.

Interessanter is het om te kijken naar de Republikeinse kandidaten. Grootste kanshebber op dit moment is Rudy Giuliani, die als burgemeester in de jaren '90 een voorstander was van strengere wapenwetten. Hij steunde Clinton in zijn strijd tegen het vrije wapenbezit en maakte de straten van New York jarenlang schoon met de woorden "The more guns you take out of society, the more you are going to reduce murder". Giuliani is zich er kennelijk van bewust dat zijn daden niet in dank zullen worden afgenomen bij een groot deel van de Republikeinse achterban. Als een ware draaikont laat hij nu horen dat in New York minder wapens nodig waren, maar in andere delen misschien juist wel meer wapens. En "The right to carry a handgun is part of the Constitution. People have a right to bear arms". Giuliani's campagne team houdt zich vooralsnog op de vlakte over de mening van Rudy als het gaat om het wapenbezit. De conservatieve Amerikaan zal smachten om duidelijkheid: Giuliani zal het zich moeilijk maken als de NRA zich niet achter hem stelt. En dan plukt de oude John McCain de vruchten: hij is wel geliefd bij de conservatieven. McCain steunde Irak en heeft altijd vierkant achter Bush gestaan. Maar of hij een ware wapenfanaat is? De tweede organisatie naast de NRA, de Gun Owners of America, noemt de standpunten van McCain hypocriet en zielig. Dan is hij weer voorstander van vuurwapens, dan weer laat hij zich in met felle tegenstanders. Met Giuliani en McCain hebben we direct de twee grootste kanshebbers van dit moment gehad, en beide blijken geen grote tegenstanders van een strengere wapenwet. Zullen er andere kandidaten profiteren? De toekomst zal het uitwijzen, we zijn nog ruim 50 dagen van de verkiezingen verwijderd.

Trias politica - Checks and balances

De macht van de federale regering werd in 1787 in de grondwet verdeeld in drieën. De wetgevende macht, die de wetten vaststelde, de uitvoerende macht, die de wetten tot uitvoering bracht, en de rechterlijke macht, die de wetten interpreteerde. Geen van deze drie mocht echter te veel gezag hebben en daarom werd het systeem van Checks and Balances ontwikkeld: de trias politica. Kort gezegd: dankzij de trias politica kan geen van de drie machten misbruik maken van zijn bevoegdheden.

De uitvoerende macht

President - Vicepresident - Kabinet.

Kan een wet aanbevelen of afwijzen en een speciale vergadering bijeenroepen. De president stelt rechters aan en kan gratie verlenen voor federale misdrijven. Hij ontwikkelt ook een beleid voor buitenlandse zaken en is opperbevelhebber van de strijdmacht. Wie er in het kabinet mag zitten, bepaald de president. Hij en zijn vicepresident worden elke vier jaar gekozen en er mag één maal opgegaan worden voor een herverkiezing. Het Witte Huis is de ambtswoning van de president.

De rechterlijke macht

Negen rechters van het Supreme Court, waarvan één Chief Supreme Court Justice.

Interpreteert wetten en verdragen en kan een wet ongrondwettig verklaren. De Chief Justice leidt een impeachment-procedure tegen de president. De rechters behandelen zaken tussen staten onderling en zaken die te maken hebben met buitenlandse staatsburgers. Ook behandelen ze zaken in beroep. Alle rechters van het hooggerechtshof zijn voor het leven benoemd. Het Supreme Court zetelt in het US Supreme Court-gebouw, pal achter het Capitool.

De wetgevende macht

Het Congres: Senaat en Huis van Afgevaardigden

Kan met een tweederde meerderheid een presidentieel veto opzij schuiven. Het Congres ziet toe op de rechtspraak en kan de president en federale rechters berechten. Het reguleert de handel, mag belasting heffen en de oorlog verklaren. Ook vaardigt het wetten uit: de door wetgevende commissies opgestelde wetten moeten eerst door het Huis, dan door de Senaat en daarna door de president worden goedgekeurd. De Senaat bestaat uit twee senatoren uit elke staat, die voor zes jaar worden gekozen. Leden van het Huis worden voor twee jaar gekozen, het aantal Afgevaardigden van elke staat wordt bepaald door het inwoneraantal. Beide kamers zijn gevestigd in het Capitool.

Watergate-schandaal

De trias politica bewees onder andere zijn waarde tijdens het Watergate-schandaal, dat in de jaren '70 zorgde voor een impeachment-procedure tegen president Nixon. Het gerecht, de rechtsprekende macht, stond de president geen vrijheden toe die hem niet toekwamen. Het Congres, de wetgevende macht, liet zich niet buitenspel zetten, en de bevolking keerde zich af van de man die ze in 1972 massaal hadden herkozen. De uitvoerende macht, de president, kon zijn biezen pakken. Er zijn in de geschiedenis meer impeachment-procedures geweest, zoals bijvoorbeeld ook tegen Clinton na de bekendwording van zijn affaires in het Witte Huis. Clinton hoefde echter niet zijn koffers te pakken: de Republikeinen die hem liever zagen verdwijnen kregen geen tweederde meerderheid van het Congres achter zich.

Bij de dood van een Russisch leider - Jeltsin & Clinton

Op de laatste dag van het vorige millennium liet de Russische president Boris Jeltsin weten af te treden. Gezondheidsproblemen waren voor de toen 68-jarige man reden om de toorts door te geven aan een jongere generatie: zijn opvolger, Vladimir Poetin, zit nu nog steeds op de hoogste Russische zetel. Wereldleiders stonden tijdens de eeuwwisseling direct klaar met lovende woorden. Toenmalig Amerikaanse president Bill Clinton loofde zijn Russische collega en noemde zijn tijd in het Kremlin een 'historische ambtstermijn'. "Hij was de president die het communisme ontmantelde om de democratie op te bouwen. Jeltsin creëerde een levensvatbaar democratisch proces binnen het grondwettelijke kader". De Amerikaanse president zei deze mooie woorden in een tijd waarin spanningen tussen Washington en Moskou toenamen vanwege het Russische militaire offensief in Tsjetsjenië. Jeltsin reageerde: hij beloofde in een telefoongesprek met Clinton dat Rusland toegewijd zou blijven aan democratie, markteconomie en wapenbeheersing.

Jeltsin. Hij overleed deze week op 76-jarige leeftijd. Bill Clinton condoleerde geëmotioneerd de familie van de overleden boerenzoon, die al jaren kampte met een zwakke gezondheid. Daarnaast was zijn levensstijl niet direct de gezondste: iedereen wist van zijn alcoholprobleem. Die drinkende, vrolijke Jeltsin staat nog op vele netvliezen gebrand. We herinneren ons de secretaresse die door de Russische president even in de billen werd geknepen, gadegeslagen door vele camera's. Maar ook de verkiezingscampagne van 1996, waarbij hij op een podium een wilde twist ging dansen. Maar bij Jeltsin denken we toch vooral aan de persconferentie met Bill Clinton in 1995, waarbij Jeltsin zoveel onzin uitkraamde dat Clinton de slappe lach kreeg. De beelden gingen de hele wereld over.

Boris Nikolajevitsj Jeltsin werd geboren in 1931. Hij kwam uit een arm milieu maar de sportieve jongeman ontworstelde zich dankzij een uitstekend verstand. Jeltsin studeerde in 1955 af met een master in bouwuitvoering. Tijdens zijn carrière in die sector wist hij zich omhoog te werken in de communistische partij. Jeltsin wist zijn kritiek op Gorbatsjov's perestrojka niet binnenkamers te houden en hij werd eind jaren '80 ontheven uit zijn hoge functie in Moskou. Hij kwam echter al snel terug aan veel macht door zijn entree in het Huis van Afgevaardigden. Zijn volgende stap in 1991 was de plek op de presidentszetel. Populair als ie was won hij de verkiezingen als partijloze politicus, met 57 procent van de kiezers achter zich.

Tijdens een poging tot coup klom Jeltsin op een tank en hield een vlammend betoog dat direct het einde betekende van de plotselinge staatsgreep. De kersverse president bevestigde zijn heldenstatus. Niet lang daarna verklaarde Oekraïne zich onafhankelijk waarmee het fundament onder de Sovjet-Unie verdwenen was en deze eigenlijk geen nut meer had. De Sovjet-Unie werd ontbonden en Jeltsin was de eerste Democratische president van het nieuwe Rusland. In die hoedanigheid had de levensgenieter in de daarop volgende jaren op regelmatige basis contact met Bill Clinton.

Hun belangrijkste wapenfeit waren de Kremlinakkoorden van 14 januari 1994. Clinton en Jeltsin tekenden op deze winterdag voor een ontmanteling van Ruslands nucleaire arsenaal in Oekraïne en verder werd afgesproken dat nucleaire raketten niet meer permanent gericht werden op strategische doelen. Maar men had natuurlijk over veel andere zaken vaak met elkaar te maken. Toen een oorlog in het Midden-Oosten dreigde uit te breken was de relatie tussen beide presidenten even wat koeler: in scherpe bewoordingen liet Jeltsin weten dat Clinton met zijn militaire acties "een wereldoorlog" zou gaan veroorzaken

Illustratief is ook de anekdote die laat zien hoe principieel de Rus kon zijn. Tijdens zijn laatste officiële buitenlandse reis, naar Istanbul, stond iedereen klaar voor wat plechtigheden: het was wachten op Clinton, die vertraging had opgelopen. Toen hij eraan kwam, deed iedereen diplomatiek alsof er niets aan de hand was. Men glimlachte en begroette Clinton uitbundig. Alleen Boris Jeltsin staarde nors voor zich uit, duidelijk was te merken dat hij het nonchalante gedrag niet waardeerde. De glamourglimlach

van Clinton verdween snel. Hij voelde zich duidelijk niet op zijn gemak.

Anno 2007 is er namens Clinton alleen maar lof voor Jeltsin, ondanks de oorlog in Tsjetsjenië en de corruptie die ook in de jaren '90 hoogtij vierde in het Kremlin. Clinton schiep duidelijk genoeg in hun relatie: "Het kan me niet schelen hoe dronken hij soms was," zei hij, "Jeltsin had een hartgrondige hekel aan het communisme".

De relatie tussen beide grootmachten was nog nooit zo goed geweest. Denkend aan Poetin en Bush kunnen we slechts met weemoed terugdenken naar mooiere tijden met de charismatische leiders van de jaren '90. Eén van hen is nu vertrokken naar andere oorden. De sloper van de Sovjetunie heeft zijn laatste slok cognac gedronken.